

WYKRYWALNOŚĆ WIRUSA A ZIEMNIAKA NA NIEKTÓRYCH ROŚLINACH TESTOWYCH

Urszula Kaczmarek, Katarzyna Zaklukiewicz

Instytut Ziemniaka, Bonin

WSTĘP

Występowanie wirusa A ziemniaka (potato virus A = PVA) było notowane na terenie Polski [1, 22, 23], w Czechosłowacji [15, 16] oraz w krajach Europy zachodniej [14, 18, 19]. Wirus A ziemniaka ma właściwości antygenowe, jednak ze względu na dość niską koncentrację cząsteczek wirusa w roślinach ziemniaka wykrywanie go przy pomocy surowicy nie daje wyników [13, 18]. Aby wykryć obecność PVA należy mieć odpowiednie rośliny testowe.

Literatura podaje kilka gatunków roślin testowych do wykrywania i rozpoznania PVA. Lachlan i in. [12], McLeod [13], Horváth [7] podają, że rośliny *Lycopersicum pimpinellifolium* (Jusl) Mill. i *Nicandra physaloides* Gaertn. są dobrymi roślinami rozpoznawczymi dla PVA. Roślina *Lycopersicum pimpinellifolium* reaguje na PVA systemicznymi objawami w postaci nekrotycznych plamek i epinastii liści. McLeod dodaje równocześnie, że roślina ta służy do identyfikacji wirusa A zwłaszcza wtedy, gdy znajduje się w kompleksie z wirusami X i Y. *Nicandra physaloides* według tych autorów reaguje na zakażenie PVA w 8 dni po inokulacji rozjaśnieniem nerwów, mozaiką, deformacją liści lub ostrymi nekrozami w zależności od szczepu wirusa. Obecnie do wykrywania PVA w badaniach masowych są używane odcięte liście następujących gatunków roślin: hybryd A6, *Solanum demissum* A Cock. i *Solanum demissum* A 7/10 [2, 4, 6, 10, 11, 16, 20, 21]. Najlepsze wyniki w wykrywaniu wirusa A na odciętych liściach A6 otrzymano przy zastosowaniu inokulacji „cygarem” [4, 14]. De Bokx [5] badając wpływ temperatur na rozwój nekrotycznych plam na liściach A6 po inokulacji wirusem A stwierdził, że przy temperaturze 15-18° pojawiły się drobne nekrotyczne plamy, natomiast duże plamy rozwijały się przy temperaturze 20-25°, a przy

28° — plamy się nie pojawiły. Największa liczba nekrotycznych plam wystąpiła na liściach A6 podczas inkubacji w temperaturze 15-20°C. Nohejl, Dedić [15] porównując wykrywalność wirusa A na listkach hybrydu A6 i *Solanum demissum* A 7/10 stwierdzili więcej pozytywnych reakcji na *S. demissum* A 7/10.

W Instytucie Ziemniaka w Boninie podjęto badania w celu wybrania dla naszych warunków dobrej rośliny wskaźnikowej i odpowiedniej metody inokulacji do wykrywania PVA w roślinach ziemniaka oraz wyjaśnienia pewnych dyskusyjnych danych z literatury, dotyczących wykrywania tego wirusa przy pomocy roślin testowych.

MATERIAŁ I METODA

Materiałem do badań były następujące izolaty wirusa A wyosobnione z odmian ziemniaka: Allerfrüheste Gelbe (AFG), Julinier (Jul), Lichte Industrie (LI), Saucisse Rouge (SR), które otrzymano w odmianie Eigenheimer od de Bokxa z Holandii oraz izolat z odmiany Sabina. Do badań użyto również kompleksy wirusów ziemniaka w następujących kombinacjach: A+X+Y, A+X, A+Y. W skład kompleksów wirusowych wchodziły dwa izolaty PVA — SR i AFG — tworząc oddzielne kompleksy z wirusami X i Y. Izolat wyosobniono z odmiany Lenino a izolat PVY — z odmiany Wyszoborskie. Kontrolą dla tych badań były czyste izolaty PVX i PVY. Wszystkie materiały źródłowe wirusów przebadano pod względem czystości izolatów danych wirusów: biologicznie na A6 i serologicznie na obecność wirusów ziemniaka X, S, M i Y.

Następnie izolaty PVA, PVX, PVY i kompleksy tych wirusów pasażowano przez rośliny tytoniu *Nicotiana tabacum* v. Samsun, z których pobierano sok do zakażeń roślin testowych: *L. pimpinellifolium*, *L. chilense* Dun. i *Nicandra physaloides*. Badania wykonano w 3 powtórzeniach po 15 roślin *L. pimpinellifolium* i *N. tabacum* v. Samsun oraz po 4 rośliny *L. Chilense* i *N. physaloides*. Do badań użyto również liści odciętych roślin: hybryd A6, *S. demissum* A Cock. i *S. demissum* A 7/10 (nasiona ostatniego gatunku rośliny otrzymaliśmy z Havičkovego Brodu z Czechosłowacji). Liście (odcięte) tych roślin zostały zakażone tylko izolatami PVA.

Użyto roślin testowych w stadium 3-5 liści, które inokulowano sokiem chorych roślin tytoniu przez potarcie palcem. Wszystkie badane rośliny przed inokulacją opylano karborundem, a po inokulacji splukiwano wodą wodociągową. Kontrolę reakcji wszystkich roślin testowych na badane izolaty wirusów ziemniaka były rośliny „inokulowane” czystą wodą. Z roślin testowych, które w 21 dni po inokulacji izolatami PVA nie dały żadnych objawów chorobowych wykonywano reizolacje na liście odcięte A6 i *S. demissum* A 7/10.

Badania przeprowadzono w warunkach szklarniowych w Boninie w

okresie wiosna — jesień 1973/74, przy zastosowaniu sztucznego doświetlenia o sile światła 4 tys. luks. Temperatura w szklarni wahała się w ciągu dnia w granicy 18-24°, w nocy 13-16°, a wilgotność powietrza wynosiła około 75% wilgotności względnej.

W badaniu reakcji liści odciętych na pięć izolatów wirusa A zastosowano trzy sposoby inokulacji:

- 1) surowym wyciśniętym sokiem — przy użyciu łopatkki szklanej,
- 2) sokiem zmieszonym z buforem fosforanowym pH 7,6 i M 0,01 w stosunku 1 : 1; przy użyciu łopatkki szklanej.
- 3) inokulacja sucha — przy użyciu liści zwiniętych w cygaro.

Inkubacja testów liściowych odbywała się w temperaturze 20°, przy oświetleniu ciągłym około 1 500 luks i 100% wilgotności względnej. Testy liściowe wykonano w dwóch powtórzeniach, po 10 prób każde. W opracowaniu statystycznym zastosowano metodę analizy wariancji. Dane, tj. liczby plam nekrotycznych transformowano stosując przekształcenia podane przez Kleczkowskiego [8]. W tabelach podano liczby retransformowane.

WYNIKI

Zestawienie wyników badań wykrywalności PVA na roślinach testowych zamieszczono w tabeli 1, posługując się międzynarodowym kodem symboli wg Klinkowskiego [9] i Horvátha [7] w modyfikacji CORESTA* [3].

Na roślinach *L. pimpinellifolium*, *L. chilense* i *N. physaloides*, zakażonych wszystkimi izolatami wirusa A we wszystkich trzech powtórzeniach nawet po 21 dniach od inokulacji nie zaobserwowano żadnych objawów chorobowych. Natomiast na roślinach *N. tabacum* Samsun zaobserwowano objawy rozjaśnienia nerwów blaszek liściowych. Rośliny *L. pimpinellifolium* (rys. 1), *L. chilense* (rys. 2) i *N. physaloides* (rys. 3) na zakażenie kompleksami wirusów A+X+Y, A+X, A+Y zareagowały mozaiką, systemicznymi objawami nekrotycznych plamek i deformacji liści o różnym stopniu intensywności.

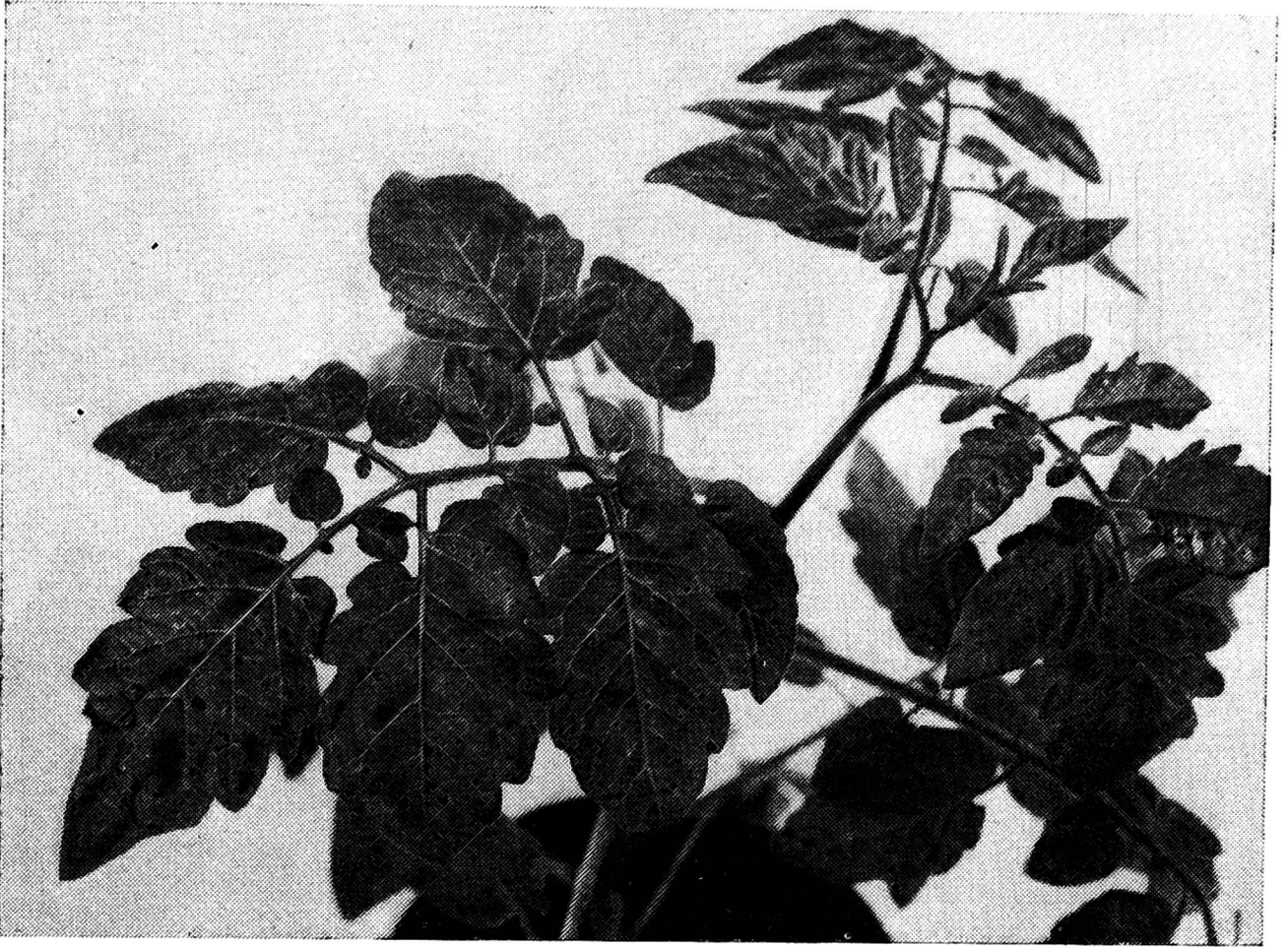
Rośliny tytoniu inokulowano kompleksami wirusów A+X+Y i A+Y dały intensywne objawy rozjaśnienia nerwów i nekrozy nerwów, a kompleks A+X wywołał samo rozjaśnienie nerwów.

Na podstawie obserwacji roślin *L. pimpinellifolium* zakażonych wirusami ziemniaka X i Y stwierdzono, że wirusy te wywołują objawy mozaiki i sporadyczne występowanie drobnych nekroz. Rośliny *L. chilense* pod wpływem zakażenia PVX i PVY dały objawy mozaiki. Rośliny *N. physaloides* na zakażenie PVX zareagowały objawami mozaiki a przy zakażeniu PVY nie zaobserwowano żadnych objawów chorobowych (tab. 1).

Rośliny tytoniu zakażone PVX objawami mozaiki, a przy zakażeniu

* Centre de Cooperation pour les Recherches Scientifiques Relatives au Tabac.

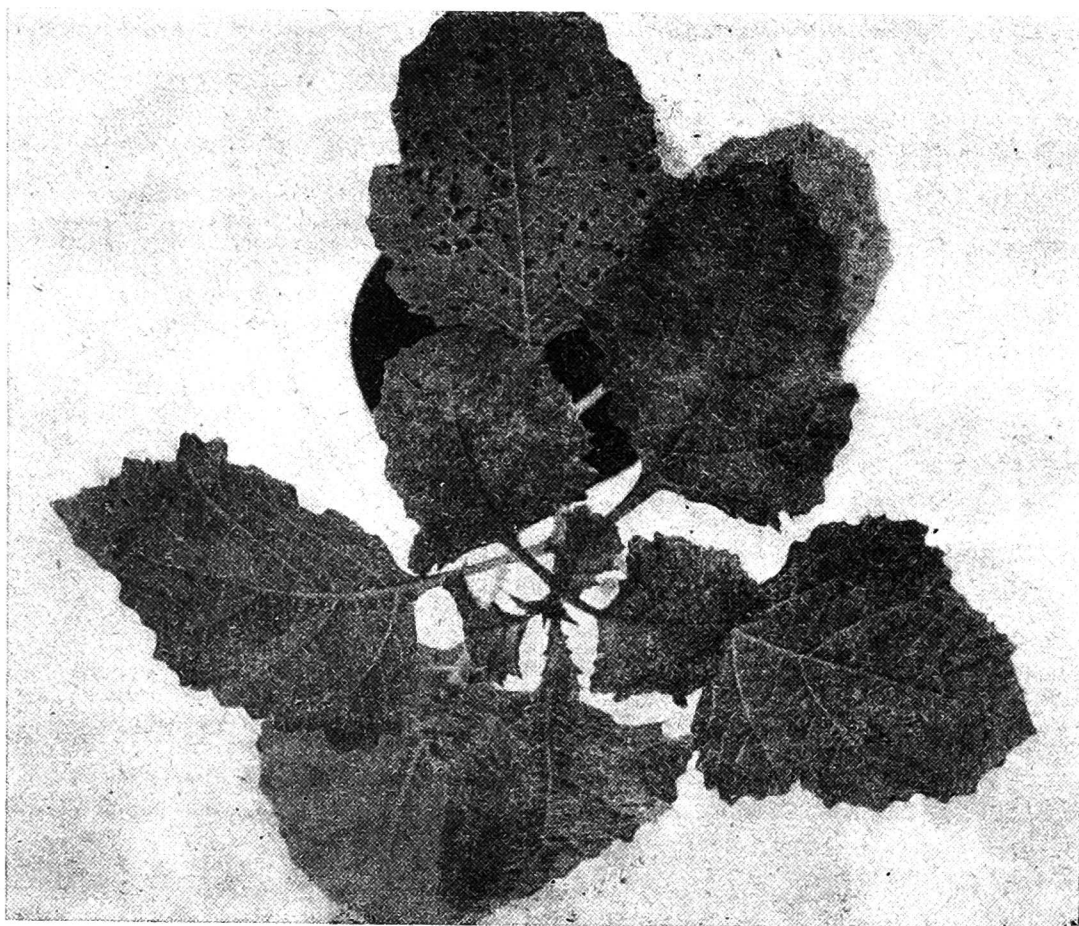

Rys. 1. *Lycopersicum pimpinellifolium* — systemiczne nekrozy wywołane kompleksem wirusów A, X i Y w 13 dni po inokulacji (fot. K. Dąbrowski)

Rys. 2. *Lycopersicum chilense* — systemiczne nekrozy i deformacje liści wywołane kompleksem wirusów A, X i Y w 12 dni po inokulacji (fot. K. Dąbrowski)

Rys. 3. *Nicandra physaloides* — systemiczne nekrozy, przejaśnienia nerwów i deformacje liści wywołane kompleksem wirusów A, X i Y w 9 dni po inokulacji (fot. K. Dąbrowski)

PVY — objawy systemicznego rozjaśnienia nerwów. Rośliny testowe w kontroli „inokulowane” wodą nie wykazały objawów chorobowych.

W wyniku przeprowadzonej reizolacji z roślin *L. pimpinellifolium*, *L. chilense* i *N. physaloides*, które nie zareagowały żadnymi objawami chorobowymi pod wpływem zakażenia izolatami PVA, stwierdzono obecność tego wirusa we wszystkich tych roślinach.

Badając wykrywalność pięciu izolatów wirusa A na liściach odciętych stwierdzono, że dobrze reagującą rośliną testową dla PVA jest *Solanum demissum* A 7/10 a także hybryd A6 (tab. 2). Roślina *S. demissum* A Cock. okazała się najmniej przydatną rośliną do wykrywania PVA (rys. 4). Liczba plam na *S. demissum* A Cock. była istotnie mniejsza niż na pozostałych roślinach testowych. Jeśli chodzi o zastosowane sposoby inokulacji, to zgodnie z literaturą metoda suchej inokulacji okazała się najlepszą do wykrywania PVA na liściach odciętych użytych roślin testowych. Nie stwierdzono istotnych różnic w przypadku użycia różnych izolatów wirusa A. Ponadto nie wykazano żadnego współdziałania między metodami zakażenia, izolatami wirusa i roślinami testowanymi (tab. 2).

DYSKUSJA

Roślina *L. pimpinellifolium* uważana była przez niektórych autorów [7, 12] za dobrą rośliną wskaźnikową dla PVA, ponieważ nie stwierdzono

Rys. 4. Porównanie reakcji liści odciętych roślin hybrydu A6 (a), *Solanum demissum* Y+A Lindl. (b) *Solanum demissum* A Cock. (c) i *Solanum demissum* A 7/10 (d) na wirusy A (I) i Y (II) ziemniaka fot. K. Dąbrowski)

Tabela 2

Średnia liczba nekrotycznych plam na odciętych liściach roślin testowych: *Solanum demissum* A Cock., *Solanum demissum* A 7/10 i hybrydy A6 inokulowanych 5-cioma izolatami wirusa PVA.

Metody	<i>Solanum demissum</i> A Cock.	<i>Solanum demissum</i> A 7/10	Hybryd A6	Średnie
Sucha inokulacja	11,0	25,0	24,0	19,0
Sok	2,0	8,0	3,8	4,0
Sok+bufor	1,2	7,0	4,5	3,6
Średnie	3,6	11,5	8,2	

występowania na niej jakichkolwiek objawów chorobowych wywołanych przez wirus X czy Y. Jest to niezgodne z wynikami naszych doświadczeń jednocześnie należy nadmienić, że McLeod [13] uzyskał objawy chorobowe dla PVA na tej roślinie w obecności wirusów ziemniaka X i Y.

Przydatność *Nicandra physaloides* uważanej również za dobrą roślinę testową dla PVA, a zwłaszcza dla rozróżniania jego szczepów [7, 12, 13]

nie została potwierdzona w naszych badaniach. Horváth [7] podaje również, że roślina ta reaguje na pewne szczepy wirusa Y objawami mozaiki i nekrozami. Reakcja roślin *L. chilense* na zakażenie PVX i PVY w postaci mozaiki jest zgodna z literaturą [17].

Wyniki naszych obserwacji dotyczących wykrywania PVA na liściach odciętych roślin *Solanum demissum* A Cock., *Solanum demissum* A 7/10 i hybrydu A6 oraz zastosowanych sposobów inokulacji nie odbiegają od danych z literatury [4, 6, 14-16, 18, 20].

WNIOSKI

1. Rośliny *L. pimpinellifolium*, *L. chilense* i *Nicandra physaloides* nie są odpowiednimi roślinami testowymi do wykrywania PVA przede wszystkim dlatego, że po zakażeniu czystymi izolatami wirusa A nie zaobserwowaliśmy żadnych objawów chorobowych na tych roślinach.

2. Wymienione gatunki roślin dopiero po zakażeniu kompleksami wirusów ziemniaka A, X i Y zareagowały objawami chorobowymi w postaci mozaik, nekroz i deformacji liści, które zostały opisane w literaturze jako objawy wirusa A [7, 12, 13] [rys. 1, 2, 3].

3. Jako rośliny rozpoznawcze odpowiednie do wykrywania wirusa A należy wymienić *Solanum demissum* A 7/10 i hybryd A6, który jak wiadomo charakteryzuje się dużym przyrostem masy liściowej i długim okresem eksploatacji (rys. 5).

Rys. 5. Rośliny A6 rosnące na podłożu torfowym na parapecie (lato-jesień) — fot. K. Dąbrowski

4. Najlepszą wykrywalność wirusa A na liściach odciętych badanych roślin testowych uzyskano przy ich zakażeniu metodą suchej inokulacji, niezależnie od użytych izolatów wirusa.

Autorzy składają podziękowania dr J. A. De Bokx za przesłane izolaty PVA oraz pani M. Szulc za dużą pomoc w pracach laboratoryjnych.

LITERATURA

1. Balul W.: Wirus A na ziemniakach. Praca magisterska wykonana w Zakładzie Fitopatologii SGGW, Post. Nauk rol., 1959, z. 3 (57), s. 39-51
2. Bartels R.: Symptomausbildung von Viren der Kartoffel — Y — Gruppe auf A6 — Blättern. Potato Res. 1970, z. 13, s. 119-128
3. Berger P: Coresta: Ergebnisse des 4 internationalen Gemeinschaftsversuches über Virosen des Tabaks. Sonderdr. Ber. Inst. Tab. Forsch., 1969, t. 16, s. 34
4. Bokx J. A. de, Ghaffari H.: Detection of potato viruses X, Y and A by rubbing infectious foliage onto A6 — test leaves. Proc. 6-th Conf. Czech, Pl. Virol. 1967, s. 303-308
5. Bokx J. A. de.: Effect of temperature on the development of local lesions on „A6” leaves inoculation with potato virus A. Potato Res. 1970, z. 13, s. 167-171
6. Cockerham G.: Experimental breeding in relation to virus resistance. Proc. Int. Conf. Pot. Vir. Dis. 1958, s. 199-203
7. Horváth J.: Ergebnisse der Identifizierung von mechanisch übertragbaren Kartoffelviren an Testpflanzen, mit besonderer Rücksicht auf Vergleichsuntersuchungen. Acta agron. Acad. Scient. Hung., 1964, t. 13, z. 1-2, s. 101-138
8. Kleczkowski A.: The statistical analysis of plant virus assays: a transformation to include lesion numbers with small means. J. gen. Microbiol. 1955 z. 13, s. 91-98
9. Klinkowski M.: Choroby wirusowe roślin, Warszawa 1964
10. Köhler E.: *Solanum demissum* Lindl. als mögliche Testpflanze des A — Virus der Kartoffel. Nachrbl. dt. Pfl. -Schutzdienst., 1942, t. 22, s. 77-78
11. Köhler E., Pauksens J.: *Solanum demissum* Lindl. als Testpflanze verschiedener Mosaikviren. Züchter, 1944, t. 16, z. 1/3, s. 8-11
12. Lachlan D. S., Larson R. H., Walker J. C.: Strain interrelationships in potato virus A. Research Bull. 180. Science, Univ, Wisc., 1953
13. Leod D. Mac.: Mosaic and streak virus of the potato. Res. Branch Can. Dep. Agric., 1962, Publ. 1150, s. 1-80
14. Münster J., Cornu P.: Amélioration des procédés de transmission sur plantes — épreuves pour testage des virus A, X et Y chez la pomme de terre Agric. rom., 1966, z. 79/9, s. 90-92
15. Nohejl J., Dědič P.: The suitability of different procedures employed in the diagnosis of the A virus of potatoes. Ochr. Rost., 1973, t. 9, z. 1, s. 37-44
16. Nohejl J.: Možnosti urychlení seriové diagnózy viru bramboru A a Y na hybridu A6. Véd. Pr. 1973, z. 5, s. 41-50
17. Ross H.: *Lycopersicon chilense* Dun., eine Testpflanze für beiden Kartoffelviren M und S. Eur. Potato J. 1968, t. 11, z. 4, s. 213-300
18. Simnema A.: Potato virus A in field inspection and A6 — Test Ref. na Konf. EAPR w Norwich 1972

19. Sommereyns G.: Des méthodes de transmission et d'identification du virus A de la pomme de terre. Rev. appl. Mycol., 1960, z. 39(6), s. 337
20. Spire D., Quemener J., Bertrand J.: Essais de détection des virus Y et A de la pomme de terre par indexage sur *Solanum demissum* A6. La pomme de terre, 1968, z. 325, s. 18-25
21. Webb R. E., Buck R. W.: A diagnostic host for potato virus A. Am. Potato J., 1955, t. 32, z. 7, s. 248-252
22. Zaklukiewicz K., Obuchowska-Duś B.: Wstępne badania nad występowaniem wirusa A w niektórych odmianach ziemniaka. Z Prac Inst. Ziemn., 1970, z. 1, s. 10-14
23. Zaklukiewicz K., Kaczmarek U.: Z badań nad występowaniem wirusa A w odmianach ziemniaka. Z Prac Inst. Ziemn., 1974 z. 6, s. 8-12

Уршуля Качмарек, Катажина Заклюкевич

ВЫЯВЛЯЕМОСТЬ А ВИРУСА КАРТОФЕЛЯ НА НЕКОТОРЫХ ТЕСТИРОВАННЫХ РАСТЕНИЯХ

Резюме

Исследования проводились в Институте картофелеводства, в период весны — осени 1973-1974 г. Это были лабораторно-тепличные исследования. В качестве тест-растений использовано: *Lycopersicum pimpinellifolium* (Jusl.) Mill., *L. chilense* Dun., *Nicandra physaloides* Gaertn., *Nicotiana tabacum* Samsun L., листья срезанных растений *Solanum demissum* A 7/10, *Solanum demissum* A Cock. и гибрида А6. Эти растения заражались пятью изолятами PVA и комплексами PVA, PVX и PVY. Применялись методы инокуляции соком из больных растений табака, соком смешанным с фосфатным буфером pH 7,6. М 0,01 и сухая инокуляция — листья скрученные в сигару. Пригодность растений *L. pimpinellifolium* и *N. physaloides* признаваемых до сего времени хорошими индикаторными растениями для обнаружения А вируса картофеля не была подтверждена в наших исследованиях. Эти растения реагируют симптомами мозаики некроза и деформации листьев только тогда, когда PVA в комплексе с X или Y вирусами картофеля. Заражение самим PVA вызывает на этих растениях бессимптомное заражение. Подобной реакцией к PVA, PVX и PVY характеризуется растение *L. chilense*.

Хорошими индикаторными растениями по PVA являются растения *S. demissum* A 7/10 и гибрид А6. Самая лучшая выявляемость PVA на листьях срезанных растений *S. demissum* 7/10 и гибрида А6 получена при заражении по методу сухой инокуляции.

Urszula Kaczmarek, Katarzyna Zaklukiewicz

POTATO VIRUS A DETECTABILITY ON SOME TEST PLANTS

Summary

The investigations were performed in the Potato Research Institute in Bonin in the spring-autumn periods 1973 and 1974. Laboratory and glasshouse experiments were performed. As test plants served: *Lycopersicum pimpinellifolium* (Jusl.) Mill., *L. chilense* Dun., *Nicandra physaloides* Gaertn., *Nicotiana tabacum* Samsun I., detached leaves of *Solanum demissum* A 7/10, *Solanum demissum* A Cock and the hybrid A6. The plants were infected with 5 PVA isolates and the complexes PVA, PVX and PVY. The plants were inoculated with juice from infected tobacco plants, the same juice with phosphate buffer pH 7.6, 0.01 M and by the method of dry inoculation (leaves rolled up into a cigar). The suitability of *L. pimpinellifolium* and *N. physaloides*, considered so far as good indicator plants for potato virus A detection was not confirmed in the present study. These plants reacted by mosaic symptoms, necroses and leaf deformation only when PVA was applied as a complex with potato viruses X or Y. Infection with PVA alone causes in these plants symptomless infection. *L. chilense* gives a similar reaction to PVA, PVX and PVY.

Good indicator plants for PVA are *S. demissum* A 7/10 and the hybrid A6. Detectability was highest in the case of PVA on detached *S. demissum* A 7/10 and hybrid A6 leaves in the method of dry inoculation infection.